

Ruilvoet

Voor het **Centraal Planbureau** analyseren Huizinga en Smulders de dynamische aanpassing van de ruilvoet door veranderingen op de arbeidsmarkt. Hiervoor gebruiken zij een intertemporeel tweelandenmodel met endogene productiviteit. In een basis-model, waarin geen onderscheid is gemaakt tussen geschoolde en ongeschoolde arbeid, heeft een bevolkingstoename in een van beide landen geen enkel effect op de ruilvoet. In het uitgebreide model, waarin onderscheid is gemaakt naar geschooldheid van arbeid, verslechtert de ruilvoet aanvankelijk als gevolg van industriële productiviteitsgroei die gepaard gaat met de aanwezigheid van geschoold personeel. Geleidelijk keert de ruilvoet echter terug op het oorspronkelijke niveau na een stijging van de productiviteit van onderzoekswerk. De resultaten voor dit model van handelsdynamiek geven aan dat het welvaartseffect van een productieverhoging op lange termijn niet verstoord wordt door ruilvoetverslechtering.

Huizinga, F. en S. Smulders (2009) *Varieties and the terms of trade*. CPB discussieartikel nr 127. Den Haag: CPB.

Toerisme

Het **Centraal Bureau voor de Statistiek** berekent dat in 2008 ten opzichte van 2007 een duidelijke afname plaats heeft gevonden van het aantal toeristen dat in Nederlandse logiesaccommodaties verblijft. Het aantal gasten daalde met 3,8 procent tot 29,1 miljoen. Het aantal buitenlandse gasten daalde met 8,2 procent tot 10,1 miljoen, en het aantal Nederlandse gasten daalde met 1,3 procent. Het CBS noemt de recessie als oorzaak van de daling van het aantal gasten. Ook het natte weer in juli en augustus speelde mogelijk een belangrijke rol.

CBS (2009) *Toerisme in Nederland 2008. Het gebruik van logiesaccommodaties*. Voorburg: CBS.

Leningen

Voor het **European Banking Center** onderzoeken Beck *et al.* prestatieverschillen tussen mannelijke en vrouwelijke bankbedienden die leningen uitgeven, waarbij de auteurs gebruikmaken van een dataset met gegevens van 43.000 leningen bij een Albanese bank in de periode 1996 tot 2006. Vrouwelijke bankbedienden hadden een significant lagere ratio van leningen die niet afbetaald werden dan mannelijke bedienden: twaalf procent tegenover 15,7 procent. Dit effect kan niet volledig verklaard worden door de steekproefselectie, overoptimisme van de mannelijke bankbedienden of verschil in ervaring tussen mannen en vrouwen bij de bank. Ook accepteerden vrouwelijke en mannelijk bedienden hetzelfde soort leningen. Volgens de auteurs moet de verklaring van de lagere ratio gezocht worden in het betere toezicht dat vrouwen op de klant uitoefenen.

Beck, T., P. Behr en A. Güttler (2009) *Gender and banking: are women better loan officers?* EBC discussedocument nr 19. Tilburg: EBC.

Ambtenaar

Buurman *et al.* van het **Tinbergen Instituut** onderzoeken of werknemers in de publieke sector risicoaverser en altruïstischer zijn dan werknemers in de private sector. Om beider voorkeuren te bepalen geven de auteurs aan enquêtedeelnemers uit beide groepen na afloop een beloningskeuze: een loterijlot, een cadeaubon, of een donatie aan een goed doel. De auteurs constateren dat werknemers in de publieke sector minder vaak voor een loterijlot kiezen dan werknemers in de private sector, en dus risicoaverser zijn. Tegelijkertijd kiezen werknemers in de publieke sector minder vaak voor een donatie aan een goed doel, wat de auteurs verklaren door te stellen dat deze groep via hun werk al een maatschappelijke bijdrage levert.

Buurman, M., R. Dur en S. van den Bossche (2009) *Public sector employees: risk averse and altruistic?* Tinbergen Instituut discussieartikel nr 2009/067. Rotterdam: Tinbergen Instituut.

Krediet

Biggs *et al.* van **De Nederlandsche Bank** constateren dat een neergang in het bbp tijdens een economische crisis internationaal sterk samenhangt met een neergang van de hoeveelheid krediet die in omloop is. Maar wanneer de economie weer herstelt, blijkt de hoeveelheid krediet in omloop niet met dezelfde snelheid te stijgen. Op basis van een internationale dataset met daarin economische groei na diverse crises, constateren de auteurs dat economisch herstel niet samengaat met een stijging van de stand van de hoeveelheid krediet, maar met de kredietstroom. De auteurs stellen wel dat zij nog geen uitspraken kunnen doen over de causaliteit van de relatie.

Biggs, M., T. Mayer en A. Pick (2009) *Credit and economic recovery*. DNB werkdokument nr 218. Amsterdam: DNB.

Onderwijs

Voor de **Wim Drees Stichting** stelt Bronneman-Helmers dat in Nederland gemiddeld net zo veel wordt uitgegeven aan onderwijs als in andere industrielanden: in 2007 iets meer dan zes procent van het bbp. In het verleden blijkt het Centraal Bureau voor de Statistiek de onderwijsuitgaven van het bedrijfsleven te hebben onderschat. Daarnaast constateert de auteur dat sinds 2000 vooral de reële uitgaven per deelnemer van het speciaal onderwijs sterk zijn gestegen, met 41 procent, waar de reële uitgaven per student in het wetenschappelijk onderwijs juist zijn gedaald, met elf procent. De auteur stelt dat deze trends zich slecht verhouden tot het streven van achtereenvolgende kabinetten naar een hoogwaardige kenniseconomie.

Bronneman-Helmers, H. (2009) *De kwaliteit van het onderwijs*. In: *Jaarboek overheidsfinanciën 2009*. Den Haag: Wim Drees Stichting, 123-139.

SINDE 1916

Amerikanisering

Voor het **National Bureau of Economic Research** analyseren Borghans en Cörvers de veranderingen in het onderzoek bij het hoger onderwijs in Europa vanaf 1960. Zij stellen dat Europese wetenschappers in de loop van de tijd steeds meer zijn overgestapt op het gebruik van de Engelse taal in publicaties, zodat beter aangehaakt kan worden op het onderzoek uit de Verenigde Staten. Medische en technische wetenschappers waren de eersten die overstapten naar het Engels, terwijl de sociale wetenschappers pas later volgen. Ook is het niveau van het Europese hoger onderwijs volgens de auteurs gestegen en dichter bij het Amerikaanse niveau komen te liggen. Als gevolg hiervan is het percentage studenten dat vanuit de Verenigde Staten in Europa gaat studeren verhoogd, terwijl het percentage studenten dat vanuit Europa naar de Verenigde Staten gaat juist omlaag is gegaan.

Borghans, L. en F. Cörvers (2009) *The Americanization of European higher education and research*. NBER werkdokument nr 15217. Washington D.C.: NBER.

Banken

Voor **CentER** tonen Huizinga en Laeven dat banken de waardes van hypotheek en van financiële instrumenten die gebaseerd zijn op hypotheek systematisch onderwaarden op hun balans ten opzichte van de marktwaarde op de effectenbeurs. Dit geldt in het bijzonder tijdens de huidige crisis op de Amerikaanse hypotheekmarkt. Dit resultaat draagt bij aan het bewijs dat bankbalansen een positiever beeld bieden van de financiële gezondheid van banken, dan op basis van de marktwaarde van de activa kan worden gesteld. Dit geldt met name voor banken die veel hypotheek en daarop gebaseerde financiële instrumenten, zoals *mortgage-backed securities*, verhandelen.

Huizinga, H. en L. Laeven (2009) *Accounting discretion across banks during a financial crisis*. CentER discussieartikel nr 2009-58. Tilburg: CentER.

Mobiliteit

Voor het **Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid** stellen Van der Loop *et al.* dat er mogelijkheden zijn om reistijden te verkorten en leefbaarheid, veiligheid en welvaart te verbeteren met economische instrumenten op regionaal beleidsniveau. Met economische instrumenten worden maatregelen bedoeld die het gedrag van reizigers, bedrijven en overheden beïnvloeden door hun financiële omstandigheden te veranderen. Een van de genoemde maatregelen is de uitbreiding van betaald parkeren. Betaald parkeren leidt tot betere beschikbaarheid van parkeerplaatsen en daarmee tot vermindering van de zoektijd naar een parkeerplaats. Ook daalt de loopafstand tussen parkeerplaats en bestemming en wordt de leefbaarheid in steden vergroot.

Loop, H. van der, C. Koopmans en P. Wortelboer (2009) *Economische instrumenten in regionaal mobiliteitsbeleid – Verkenning van mogelijkheden in aanvulling op landelijk prijsbeleid voor het wegverkeer*. Den Haag: KiM.

Arbeid

Voor **SEO Economisch Onderzoek** brengen Kok *et al.* de omvang en vormen van flexibele arbeid in de zorg in beeld. Flexibele arbeid, dat wil zeggen arbeid zonder loondienst, in de zorg vindt vooral plaats in de thuiszorg, waar ongeveer een derde van de 206.000 in de thuiszorg werkzame personen in 2005 in actief is. Buiten de thuiszorg worden weinig flexibele arbeidskrachten ingezet in de zorg. Redenen hiervoor zijn dat de thuiszorginstellingen meer dan andere instellingen over een groot arbeidsaanbod beschikken en dat de werkzaamheden eenvoudiger van aard zijn. Een groot arbeidsaanbod maakt dat er voldoende flexibel personeel beschikbaar is en dit tevens goedkoop is. Eenvoudige werkzaamheden maken dat er geen lange, en dus kostbare, inwerkperiode nodig is.

Kok, L., C. Berden en J. Theeuwes (2009) *Flexibele arbeid in de zorg*. Amsterdam: SEO.

Bereikbaarheid

Voor het **Planbureau voor de Leefomgeving** onderzoeken Hilbers *et al.* de bijdrage van drie beleidsinstrumenten ten aanzien van openbaar vervoer aan doelen van bereikbaarheid en leefbaarheid. Flankerend beleid, dat niet direct via het openbaar vervoer doorwerkt, lijkt, vooral op korte termijn, verreweg het meeste positieve effect te hebben op de bereikbaarheid en leefbaarheid, meer dan ruimtelijk beleid en een vergroting van het aanbod van openbaar vervoer. Zo verhoogt de kilometerheffing de verkeersdoorstroming, waardoor de congestie vermindert en de negatieve effecten op milieu en verkeersveiligheid eveneens afnemen. De uitkomsten zijn van toepassing op de Randstad in de periode 2000–2020.

Hilbers, H., P. van de Coevering en A. van Hoorn (2009) *Openbaar vervoer, ruimtelijk beleid en flankerend beleid: de effecten van beleidsstrategieën*. Den Haag/Bilthoven: PBL.

Economen

Spaventa vraagt zich voor het **Centre for Economic Policy Research** af in hoeverre economen de huidige economische crisis hadden kunnen voorspellen. Hij stelt dat economen daartoe niet in staat waren; tegelijkertijd stelt hij dat zij wel hadden moeten zien dat de economie zich op een onhoudbaar pad bevond, in de vorm van een zeepbel op de Amerikaanse huizenmarkt. Volgens de auteur is het onvermogen om de crisis te voorspellen deels te wijten aan de opzet van de macro-economische modellen, waarin te weinig rekening wordt gehouden met imperfecties op financiële markten. Spaventa stelt ook dat economen deels verantwoordelijk zijn voor de crisis, doordat zij soms onvoldoende hebben aangegeven dat financieel toezicht nog wel nodig was.

Spaventa, L. (2009) *Economists and economics: What does the crisis tell us*. CEPR policy insight nr 38. Londen: CEPR.